

Velja po pošti:
za celo leto naprej K 26.—
za pol leta " " 13.—
za četrt leta " " 6.50
za en mesec " " 2.20

V upravnishvu:
za celo leto naprej K 22.40
za pol leta " " 11.20
za četrt leta " " 5.60
za en mesec " " 1.90

za pošlj. na dom 20 h na mesec.

Posamezne štev. 10 h.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod čez dvorišče nad tiskarno). — Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredniškega telefona štev. 74.

SLOVENE

Inserati:
Enostop. petitvrsta (72 mm):
za enkrat 13 h.
za dvakrat 11 "
za trikrat 9 "
za več ko trikrat 8 "
V reklamnih noticah stane enostopna garmondvrsta 3 26 h. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja
vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Političen list za slovenski narod

Upravišstvo je v Kopitarjevih ulicah štev. 2. — Vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. Upraviškega telefona štev. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

Kranjski deželni zbor.

Kratko zasedanje našega deželnega zbora je končano. Le devet dni je zboroval kranjski deželni zbor, v katerem je prvič S. L. S. nastopila kot kompaktna vladujoča večina. Cela dežela je z napestostjo pričakovala nastopa ljudske večine. Danes mora priznati, da je prvi nastop te večine prekoračil vse nade. V devetih dneh je deželni zbor več storil, nego se je preje naredilo v ravno tolikih letih. Ker je S. L. S. v prvi vrsti kmečka stranka, za to je naravno, da je postavila v ospredje skrb za kmečki stan. Sklenila je postaviti, po kateri se bo v prihodnjih letih deset milijonov deželnega denarja porabilo za cestne zgradbe, vodovode, vreditev voda in druga za kmetijstvo važna dela v vseh krajih naše dežele. Posledica te postave pa bo, da bo tudi država dala svoj prispevek k omenjenim zgradbam in če se prišteje še prispevek krajnih faktorjev, potem lahko rečemo, da se bo vsled omenjenih postav v prihodnjih petih ali šestih letih kakih najmanj 30.000.000 kron porabilo v deželi za omenjene zgradbe, ki so za kmetijstvo neobhodno potrebne in za katere je ljudstvo že toliko časa brezuspešno prosilo. Kako veselo življenje se bo za to v kratkem začelo v vseh delih naše dežele!

Storili pa so se še drugi, za kmečki stan velevažni sklepi: Preosnova lovske postave, in sicer tako, da postane občina neomejen gospodar lova, preosnova cestne postave v prilog kmetu; ustanovitev deželne zavarovalnice zoper ogenj in za živino; ustanovitev deželne banke, ki bo dajala kmetu najugodnejši kredit na intabulacijo; nujno izpremembo vseh deželnih šolskih postav, ki se morajo prilagoditi kmečkim razmeram in potrebam itd.

Poleg tega je deželni zbor že takoj sklenil postaviti, po kateri bo dežela zana prejšnje močnejše zastopana v deželnem šolskem svetu, kar bo zopet v korist kmečkemu stanu, ker pridejo v deželni šolski svet novi zastopniki ljudske stranke.

Vprav velikanski program, ki ga je »S. L. S.« v teh malo dneh tako uspešno rešila, ko je nekaj dni pred deželnozbornim zasedanjem načelnik stranke dr.

Šusteršič predložil ta obsežni program vodstvu »S. L. S.«, so zmajevali mnogi z glavo, meneč, da ne bo mogoče v tako kratkem času tak program rešiti. Toda poslanci »S. L. S.« so z železno vztrajnostjo, z neutrudljivostjo, s svojo energijo in disciplino dosegli, da se je ves program v korist ljudstvu izvršil.

Pa tudi v neizogibnih političkih razpravah se je pokazala »S. L. S.« na višini svoje naloge. Z napeto pozornostjo je cela zbornica sledila izvajanjem vodilnih poslancev »S. L. S. in njihovi govori so dajali političko smer in odločilni značaj vsem političkim razpravam. Pokazalo se je, da je »S. L. S.« v deželnem zboru kranjskem vodilna ne samo zato, ker ima večino po svojem številu, marveč tudi moralnično vsled velikega kapitala na inteligenci in posebni politični zmožnosti, ki je zbrana v tej stranki. Načelniku »S. L. S.« dr. Šusteršiču moramo čestitati, ker je njegova zasluga, da je tako spretno izvedel svoj program, ki je zgodovinske važnosti za kranjsko deželo ne le z ozirom na gospodarsko važnost, marveč posega globoko tudi v deželno postavodajo, v katero uvaža duh ljudskih načel »Slovenske Ljudske Stranke«.

Brez vsakega pridržka priznamo odkrito, da gre lep del zasluge za srečno izvršitev deželnega zbora tudi obema strankama manjšine. Nobena teh strank se ni podala na pot brezplodne fakcijske opozicije, marveč s hvalevredno marljivostjo in vztrajnostjo sodelovali, da se je rešil obsežen program.

Plenarne seje so trajale po osem do deset ur. Poleg tega še odsekov in klubove seje, a vse je vztrajalo, vse tekmovalo pri delu za blagor dežele.

Bodi nam dovoljeno, da izpregovorimo še posebej besedo na naslov narodno - napredne stranke. Vprizorila je narodno - napredna stranka začetkom zasedanja burne prizore zoper deželnega predsednika barona Schwarza. »S. L. S.« ji na tem polju ni sledila. Nasprotno: omilila je po svojem vplivu že naprej nastop narodno - napredne stranke, zastavila je tudi ves svoj vpliv, da so burni prizori kmalu popolnoma ponehali. »S. L. S.« se ni šlo za deželnega predsednika, marveč šlo se ji je zgolj za to, da se zagotovi stvarno delo za ljudstvo v deželnem zboru.

ru. Za to so tudi od vsega začetka z vso odločnostjo nastopili zoper vsako vmešavanje galerije, kajti v dežel. zboru imajo besedo le poslanci, ki so izvoljeni od ljudstva in odgovorni ljudstvu za svoje postopanje in nihče drugi. Z istega stališča je bila »S. L. S.« pripravljena v skrajnem slučaju braniti z vsemi sredstvi tudi osebo deželnega predsednika, kajti deželni zbor, v katerem bi oseba zastopnika vlade in cesarja ne bila varna, bi se bil od vlade na cesarjevo povelje takoj zaključil. Z zadovoljstvom konstatujemo, da je to stališče »S. L. S.« našlo pri narodno - napredni stranki in v prvi vrsti pri njenem voditelju dr. Tavčarju popolno razumevanje in za to so našle dr. Krekove besede v zadnji seji, ko je izrekel narodno - napredni stranki odkritosrčno priznanje za njeno lojalno obnašanje, živahno pritrjevanje na klopeh »S. L. S.«

Nasproti pa mora tudi narodno - napredna stranka priznati, da je »S. L. S.« tudi njej nasproti nastopala z največjo kurtoazijo. Odkrito rečeno, da je naša želja, naj se to razmerje med narodnima strankama tudi v bodoče ohrani. V narodnih stvareh smo in ostanimo edini! V drugih zadevah pa naj vsaka stranka možko in odločno z odprtim vizirjem, toda v dostojni obliki nastopa za svoj program in za svoja načela. Izpoznamo, da zahteva skupna narodna korist, da križajmo meče z eleganco in odločnostjo! S takim, dostojnim, načelnim bojem bomo koristili vsaka stranka sebi, obe skupaj pa skupni domovini.

Iz takega boja bo izšel pravi napredek, bo izšla boljša bodočnost našega naroda.

Veleizdajski proces na Hrvaškem.

(Za vse se predlaga smrt!)

Izšla je obtožnica proti 53 Srbom, osumljenim veleizdaje. Vsi so obtoženi zločina veleizdaje in se predlaga za vse 53 obtožencev po § 59 b) kazenskega zakonika smrt.

Obtožnica je silno obširna in zavzema skoro celo knjigo. Povzemamo bistvene stvari:

Hands je ležal, kakor sem ga bil pustil, vse kar na enem kupu, s svojimi trepalnicami navzdol, kakor da bi bile pre-slabe, da bi mogle prenašati svetlobo. Vendar se je pri mojem prihodu ozrl kvišku, odbil steklenici vrat, kakor človek, ki je že vajen tega, in s svojo navadno zdravico: »Na zdravje!« krepko potegnil. Nato je nekoliko časa mirno obležal, izvlekel nato iz žepa tobaka in me zaprosil, da mu ga razrežem.

»Nareži mi ga nekoliko,« je rekel, kajti jaz nimam niti noža niti dovolj moči za to. Oh, Jakec, Jakec! Mislim, da gre proti koncu z menoj! Nareži mi ga, fante, morebiti bode zadnji, kajti jaz odhajam na dolgo pot, ako se ne motim.

»Dobro,« sem dejal, »narežem vam nekoliko tobaka; toda ako bi bil jaz na vašem mestu in bi mi bilo v resnici tako slabo, potem bi nekoliko molil, kakor gre krščanskemu človeku.«

»Zakaj?« je rekel. »Povej mi vendar, zakaj?«

»Zakaj?« sem vzkliknil. »Ravnokar ste me vprašali glede mrtvih. Prelomili ste svojo besedo, živeli ste v grehu in lažeh in krvi; tamkaj pred vašimi nogami še sedaj leži človek, ki ste ga umorili, in potem me še vprašujete: zakaj? Za Boga, gospod, Hands, sedaj veste, zakaj.«

Govoril sem nekoliko razvneto misleč na krvavo sabljo, ki jo je imel skrito

pod svojo suknjo s hudobnim namenom mene umoriti. On pa je krepko potegnil vino in spregovoril z zelo nenavadno svečanostjo:

»Trideset let,« je dejal, »sem se vozil po morju in doživel dobre in slabe čase, lepo in slabo vreme, ko je zmanjkalo živčevja, in so se noži bliskali po zraku in kaj vem kaj še vse. No, povem ti pa, da še nikdar nisem videl, da bi iz dobrote prišlo kaj dobrega. Onega ljubim, ki prvi udari; mrtveci ne grizejo; to je moje mnenje — amen. Sedaj pa, glej,« je pristavil in nadenkrat spremljal svoj glas, »sva imela dovolj teh nemičnosti. Pritok je sedaj dovolj močan. Ravnajte se po mojih poveljih, kapitan Jakec, kajti vozili bomo hitro, da stvar končamo.«

Vsega skupaj smo imeli voziti komaj še dve milj; vendar je bila vožnja nevarna, kajti vhod k temu severnemu sidrišču ni bil samo ozek in plitev, temveč je ležal tudi od vzhoda proti zahodu, tako da smo morali previdno ravnati z ladjjo, ako smo hoteli dospeti vanj. Mislim, da sem bil dober in točen podčastnik, in trdno sem prepričan, da je bil Hands izvrsten vodnik, kajti vozili smo tako varno in mirno mimo klečevja, da je bilo veselje.

Komaj pa smo prišli mimo podgorja, že se je zaprla zemlja okoli nas. Obrežje severnega zaliva je bilo ravno tako poraščeno z gozdiči, kakor na južnem sidrišču.

LISTEK.

Otok zakladov.

Angleško spisal R. L. Stevenson. Prevel J. M. (Dalje.)

»Nekoliko vina?« sem rekel. »Toliko boljše. Ali želite belega ali rdečega?«

»No, mislim, da je precej vse eno zame, tovariš,« je odgovoril, »samo da je močno in da ga je dosti, kaj pa potem?«

»Jako dobro,« sem odgovoril. »Prinesem vam rdečega, gospod Hands. Samo ga bom moral iskati.«

S temi besedami sem z vsem mogočim šumom odhitel po stopnjicah navzdol, sezul svoje črevlje, tekkel mirno po zaprtem hodniku, zlezal po sprednji lestvi navzgor ter pomolil svojo glavo skozi prednjo lino. Vedel sem, da se me ne bo de nadejal tamkaj, kljub temu pa sem ravnal z vso mogočo opreznostjo; in v resnici, moje najhujše slutnje so se uresničile.

Vzdignil se je bil iz svojega položaja na svoje roke in kolena in četudi ga je njegova noga zelo bolela, ko se je premikal — slišal sem ga namreč, kako je stokal — se je vendar s precejšnjo hitrostjo splazil do ograje na levi strani in vzel iz

zavoja vrvi dolg nož ali pravzaprav kratko sabljo, ki je bila notri do ročaja vsa krvava. Za trenutek jo je gledal, iztegnil svojo doljno čeljust, poskušal na svoji roki ostrino in jo potem urno skril pod svojo suknjo in se splazil zopet nazaj na svoje mesto pri ograji.

Sedaj mi je bilo jasno vse, kar sem želel vedeti. Izrael se je lahko gibal okoli; sedaj je bil oborožen, in ako se je toliko trudil, da se je iznebil moje navzočnosti, je bilo jasno, da sem bil jaz njegova prihodnja žrtva. Kaj je hotel potem storiti, ali se splaziti preko otoka od severnega zaliva napravnost do tabora med močvirjem, ali ustreliti z dolgim topom in prikljucati tovariše na pomoč, tega seveda nisem mogel vedeti.

Prepričan sem pa bil, da mu zamorem zaupati v eni točki, v kateri sva imela iste koristi, in to je bila ladja in način, kako ravnati z njo. Obadva sva želela zavoziti jo varno na pesek na kakem zavarovanem kraju, in sicer tako, da bi jo mogli z majhnim naporom in brez nevarnosti zopet oprostiti, kadar bi prišel čas, in dokler se to ne zgodi, sem vedel, da je moje življenje primeroma varno.

Seveda pri tem nisem držal križem svojih rok. Splazil sem se nazaj v kabino, obul zopet svoje čevlje, prijel za prvo steklenico vina, ki mi je prišla v roke in se povrnil zopet na krov.

oženjen, 2 otroka, kmet. 46. Danilo Podunavac (30), oženjen, 2 otroka, kaplan. 47. Gjorgje Jagnjić (52) oženjen, 1 otrok, trgovec. 48. Stevo Zukanović (41), oženjen, 5 otrok, gostilničar. 49. Simo Vukšan (42), oženjen, 3 otrok, učitelj. 50. Kosta Dragosavac (47), oženjen, učitelj. 51. Dositi Kutuzov (51), neoženjen, župnik. 52. Milan Vukelić (38), oženjen, učitelj. 53. Jovan Kalafatić (38), oženjen, trgovec.

Od teh 53 sta samo 2 predkaznovana, vsi so pravoslavne vere.

Česa se jih dolži.

Da so v zvezi z društvom »Slavenski jug« v Belgradu, v kraljevinah Hrvatski, Slavoniji in Dalmaciji ter v Bosni in Hercegovini propagirali takozvano velesrbsko idejo ter nameravali s pomočjo vseobče revolucije ter vojne sile kraljestva Srbije in kneževine Črnogore te kraljevine odtrgati od avstro-ogrške monarhije ter jih nato združiti s kraljestvom srbskim pod žezlom kralja Petra I. Karagjorgjevića. V to svrhu so od leta 1906. naprej izvedli po Hrvaški in Slavoniji tozadevne organizacije, prirejali sestanke in delali sklepe; tem primerno so v besedi in pismeno širili to misel s pomočjo koledarja »Vardar«, belgradskih političkih listov »Narodne Novine«, »Trgovinski Glasnik« in »Slavenski jug«. Narod pravoslavne vere so učili, da mora od Zemuna do Jadranskega morja biti vse srbsko, da je njih pravi kralj Peter I. Karagjorgjević, širili grb srbske kraljevine ter slike kralja Petra in narod tako daleč privedli, da v istini smatra Petra I. za svojega kralja. Nadalje so ustmeno in po listih organizirali socialni in ekonomski bojkot proti Hrvatim katoliške vere, skušali iz občinske in šolske uprave izpodriniti Hrvate-katoličane ter so proti zakonom uvajali v šole cirilsko pismo kakor javni znak pripadništva k Srbiji. Začetniki ter kolovodje tega početja so Adam in Valerian Pribičević, Joco Oreščanin, Pero Bekić, Simo Živković, ki so bili v neposredni zvezi s »Slavenskim jugom«, ter Gedeon Ogrizović, Tanasije Oblaković, Mojo Hrvčanin, Stevo Kalember, dr. A. Gjurić, Plato Solarić, Lazo Bačić, Vaso Vukdragović, Danilo Podunavac in Milan Vukelić, ostali so pa neposredno tudi na to delovali, da se imenovana kraljestva od monarhije odtrgajo, povečajo nevarnosti za državo odzunaj ter zrevolucionira javnost in dovede do meščanske vojske.

Kot dokazila se predlaga zasliševanje prič iz okrajev, kjer so osumljenci doma. Nastičeve brošure, veliko srbskih listov, neki dopis poveljstva 7. pešpolka in vse, kar se je pri osumljenih pri hišni preiskavi našlo.

Motivacija.

Motivacija je silno dolga. Trdi, da se do velesrbske propagande tisti del prebivalcev Hrvaške, ki je grško - vzhodne vere, ni imenoval pravoslavni, najmanj pa srbsko - pravoslavni, kaj še »srbske vere«. Do tega časa tudi grško - vzhodna cerkev na Hrvaškem ni imela svoje lastne zastave in grba s krono, kakor ga ima zdaj in ga identifikuje s srbskim grbom. Zgodovinsko je utemeljeno — nadaljuje obtožnica — da se prebivalstvo grško-vzhodne vere na Hrvaškem ni naselilo iz Srbije, ampak je ali na Hrvaškem doma, ali pa k večjem romanskemu, »vlaškega« pokoljenja, kakor dokazujejo imena zlasti v belovarsko-križevački župniji. Prebivalstvo v Banovini se je vselilo na Hrvaško iz Bosne, kjer je od nekdanj najčisti hrvaški element, iz Srbije se je pa izselilo

samo da je bil ves prostor daljši in ožji in je bil bolj podoben izlivu reke. Ravno pred seboj na južnem koncu sva zagledala razbito ladjo, ki je že skoro vsa razpadla. Bila je velika ladja s tremi jadrji, ki je pa ležala že toliko časa izpostavljena vsem vplivom vremena, da je bila pokrita z debelo prevlaklo morskih rastlin in na krovu je poginjalo grmičevje, kakor na obrežju in je bilo sedaj v polnem cvetju. Bil je žalosten pogled, ki je pa pričal, da je sidišče mirno.

»No,« je rekel Hands, »imeniten kraj je to; tja moramo zavoziti na pesek. Lep, raven pesek, čisto gladek, drevje raste okoli in okoli in cvetlice cveto tam na stari ladiji, kakor na vrtu.«

»In kadar jo bomo imeli na pesku,« sem vprašal, »kako jo zopet oprostimo?«

»No, tako,« je odgovoril, »pri nizki vodi se vzame vrv na suho, se jo ovije okoli velike smreke, okoli kola na ladiji in čaka pritoka. Ko pride voda, začno vsi mornarji vleči za vrv, in v kratkem je prosta. Sedaj pa, fante, čvrsto na noge; sedaj prihajamo bližje in vozimo preveč naglo. Nekoliko na desno — tako — počasi — na desno — malo na levo — počasi — počasi!«

na Hrvaško le 36.000 rodovin leta 1690 v Slavonijo, Banat ter okoli Pakraca in Daruvara.

Ne glede na to pa, se ta narod nikoli ni čutil za srbskega, temveč za avtohtonski hrvaški element, kateremu se je »Vlah« popolnoma aklimatiziral. Zato je velesrbska misel umetno narejena od nekega faktorja, ki je izven države ter vrlo mladega izvora in, pohaja iz Belgrada. V smislu te propagande, katero je pripoznal sam minister dr. Milovanović, so se grško-izhodna cerkev in njene šole postavile v službo srbstva, in so se začele imenovati grško-vzhodne občine »srbsko-pravoslavne«. Na preparandijah in ljudskih šolah se je učilo, da Hrvati grške vere niso Hrvati, temveč Srbi, naseljeni iz Srbije, končno se je začelo imenovati celo katolike in muslimane Srbe. Razširjeval se je srbski grb in srbska zastava in narod so učili, da pripada k nekdanjemu Dušanovemu velikemu carstvu.

Posebno, odkar je zasedel srbski prestol kralj Peter I. Karagjorgjević in se je v Belgradu ustanovilo društvo »Slovenski jug«, so agitatorji učili narod grško-vzhodne vere na Hrvaškem, da je ta zemlja srbska, Hrvati katoličani pa da so prvotno Srbi, toda »šokci«, to se pravi negati in »avstrijski plačenci«. V dokaz, da se ta propaganda širi iz Srbije, navaja obtožnica »Zemljopis kraljevine Srbije«, ki pravi: »Srbski narod živi v ovim zemljama: kraljevin Srbiji, Crnoj gori, Staroj Srbiji, Makedoniji, Bosni, Hercegovini, Dalmaciji, Istri, Hrvatskoj Slavoniji, Bačkoj Banatu, Vidničkoj in Sredačkoj oblasti. Od ovih srpskih zemalja slobodne su samo kraljevina Srbija i Crnagora, a ostale su pod Avstrijam, Ugarskom, Turcima i Bugarima.« Nadalje navaja »Narodne Novine«, »Srbobran« in koledar »Vardar«, ki šteje deset milijonov Srbov, od teh šest neoslobojenih.

Revolucionarna organizacija.

V službo te propagande s centralo v »Slovenskem Jugu« so se postavile tudi gospodarske organizacije, srbske kmečke zadruge, srbske čitalnice in srbski Sokol. Ker ima Sokol, ki deluje na Hrvaškem od leta 1879 za telovadbo vse preskrbljeno, so morali obstajati drugi razlogi, da se je ustanovil posebni srbski Sokol. Temu Sokolu pripadajo kmetje, ki nikoli ne telovadijo. Pisma obtoženca dr. Popovića, staroste srbskega Sokola, dokazujejo, da je srbski Sokol oborožen s puškami in organiziran kot »teroristiška vojska«. Druga pisma dokazujejo tesno zvezo z belgradskim »Dušanom Silnim«, ki tvori pod vodstvom aktivnega častnika srbsko-narodno vojsko. Kar se tiče bojkota Hrvatov, je organiziran tako daleč, da se Srb ne sme oženiti s Hrvatico, »šokico«, da ne bi zapal večni sramoti. »Ako se ti rođjaka ili poznanica udaje za nesrbina, ne idi u te svatove, ne čestitaj joj, ne pružaj joj ruku!« Pravi Hrvati da so samo okoli Zagreba, pa še ti da so »Kranjci«.

Nato obtožnica obširno opisuje revolucionarno organizacijo.

Dušečni vodja te organizacije — trdi obtožnica — je prestolonaslednik srbski Jurij pravi je bil pa častnik Jaša Nenadović. Srbski častniki so v namene te organizacije potovali pod tujim imenom po Hrvaškem. Major Simić je pri nekem takem potovanju dejal obtožencema Borojeviću in Živkoviću: »da nije daleko vrie me, kad će biti sve srbsko do Zagorja i će onda ići stari Franjo«. Akcija pa je bila tudi teroristična. Oborožene mase so po noči hodile po vaseh, streljale iz revolverjev in vpile: »Tu će zavladať kralj Peter, tu će biti Srbija!« Katolikom so pretili, da jim z dinamitom poženejo v zrak cerkve. Organizacija je bila v rokah odborov srbske samostalne stranke. Člani so polagali izjavo, da se odcepijo od Avstrije. Prišlo je tako daleč, da so se pripravljale v Hrvaški bombe in hotela znesti propaganda celo med vojaštvo. Leta 1907 je »Slovenski Jug« v Belgradu — sej sta se udeleževala tudi obtoženca Pribičević — izdelal v sporazumu z državnim poslancem Budisavljevićem statut organizacije za oslobojenje južnih Slovanov, v katerem so bili zapopadeni tudi Slovenci. Statut je spisal brat Pribičević, srbski oficir Milan, lastnoročno, kar potrjuje rokopis, ki ga je dalo na razpolago avstrijsko vojno ministrstvo. Namen tega statuta, »ustvariti jugoslovansko zajednico«, je fraza, ker se izključuje Bolgarska itd., a pravi namen je bil združiti Hrvaško in Bosno pod žezlo Petra I. Ta statut, trdi obtožnica, ni sanjarija, marveč realen, kar se je osobito pokazalo ob priliki aneksije Bosne. Kajti ob ti priliki je »Slovenski jug« pisal, da je zdaj naloga srbske propagande v Bosni in na Hrvaškem osvoboditi Srbe, Hrvate in Slovence ter naznaniti »rat Avstriji!«

Obtožnica navaja na to posamezne okraje, organizacijo teh okrajev, ki naj potrdijo eksistenco in delovanje omenjene organizacije.

Kar se tiče glavnih obtožencev, sta oba Pribičevića v sporazumu s poslanci Budisavljević, Banjanin, Svetozar Pribičević, Stojanović, Marković, Peleš, l. 1907 pri seji »Slovenskega juga« v Belgradu referirali o organizaciji na Hrvaškem ter se je sklenilo izdelati eksplozivni material za Hrvaško, Bosno in Novi Pazar. Bombe so po priporočilu prestolonaslednika Jurja dobili v vojnem arzenalu v Kragujevacu. Konferenc je bilo mnogo. Prestolonaslednika Jurja so prosili za 5000 dinarjev, ta pa jih jim ni mogel dati, ker je izdal že 10.000 za Makedonce.

Obtožnica trdi, da se pri tem nikakor ni šlo za ustvarjenje jugoslovanske države, temveč samo za razširjenje suverenitete rodbine Karagjorgjević. Najboljši dokaz za to, da je fakt, da so se bombe uporabile najprej za atentat na jugoslovanskega kneza Nikito črnogorskega.

Obtožnica nadalje povdarja ogromni material proti obtožencem, lastnoročna pisma itd., in pobija veljavnost zagovorov obtožencev. Naglašja, da je prič nebroj in da priče med seboj niso nič v zvezi, da so različne vere itd., ter je zaradi tega izključeno, da bi bile podkupljene itd. Izmed prič, ki potrjujejo, da se je obtoženec šlo za to, da odcepijo Hrvaško od Avstrije, so skoro vsi ugledni Srbi.

Zaključek.

S tem je dokazano, da se je šlo za to, da se kraljevini Hrvatska in Slavonija odtrgajo od Avstro-Ogrske ter priklopijo Srbiji, dokazano je nadalje, da se je to delalo v sporazumu s kraljestvom Srbijo ter se je na ta način ustvarila zunanja nevarnost državi in da se je končno delalo na to, da se vname državljanska vojska med prebivalci grško-vzhodne in katoliške vere.

Ker so vsi obtoženci v zvezi s »Slovenskim jugom« organizacijo v ta namen ustvarili, jo propagirali in po posameznih okrajih izvedli, so vsi enako krivi zločina veleizdaje v smislu § 58. sl. c) kazenskega zakonika, ki določa kazen smrti.

Mr.

Položaj na Turškem.

Carigrad, 18. januarja. Vest, da je turška vlada sprejela avstrijsko ponudbo, je povsod, kjer je že znana, napravila najboljši vtisek. Pokrajinski listi se zavzemajo za popolni sporazum z Avstrijo. Prebivalstvo je že sito bojkota, tozadevni pritisk na javno mnenje pojema. Vkljub temu pa bojkot na sploh še ne ponehuje. Vlada je izdala v tem oziru nove ukaze, od katerih smemo pričakovati uspehov. Popolnoma pa utegne bojkot izginiti šele tedaj, ko bo podpisan zapisnik o turško-avstrijskem sporazumu. — List »Serbešt« imenuje sina Kamil-paše, kontreadmirala Saida — admiral gusarjev ter zahteva njegovo odstranitev. Na čelo vlade naj stopijo delavnejši ministri, zlasti drug minister za zunanje posle. (Druga vest, ki smo jo sprejeli, sodi o bojkotu ugodnejše. Op. ur.)

Bojkot proti Avstriji ponehal.

Carigrad, 16. januarja. Bojkotni odbor je v daljši seji sklenil bojkot proti avstrijskim ljudem in blagu končati, ker je Turčija od Avstrije dobila popolno zadostženje.

Protokol med Avstrijo in Turčijo izgotovljen.

Carigrad, 16. januarja. Protokol glede na sporazum med Avstrijo in Turčijo je dogotovljen. 17. t. m. bo predložen turškemu ministrskemu svetu, nakar ga pošljejo v odobrenje na Dunaj.

Knez črnogorski v stiskah.

Kotor, 16. januarja. Proti črnogorskemu knezu se je pojavilo vnovič močno gibanje. Govorilo se je celo, da odstopi. Na vsak način se je bati nemirov. Črnogorci se hočejo z Avstrijo sporazumeti, ne marajo pa, da bi knez vodil pogajanja, ker mu ne zaupajo.

Srbija se pomiruje.

Belgrad, 16. januarja. Vlada misli resno na to, kako bi se z Avstrijo sporazumela, ker je uvidela, da bi spričo avstrijsko-turškega sporazuma ter odločne miroljubnosti vseh velesil vojska pomenila katastrofo. Dr. Milovanović je prepovedal ljudski shod, ki naj bi zaradi obtožnice proti Velesrbom na Hrvaškem proti Avstriji protestiral, kar je na diplomatske kroge napravil jako dober vtis. — Avstrijski poslanik grof Forgach je pri srbski vladi odločno protestiral, ker je napolnila otilne tistega dela savskega mostu, ki je njena last, z dinamitom. To očito

nasprotuje mednarodnemu pravu. Srbska vlada se je s tem izgovorila, da je izvedela, da misli Avstrija Srbijo nenadoma napasti. — Velike težave povzročajo dejstvo, da ne morejo v Srbiji sestaviti novega kabineta. Dr. Milovanović ostane minister za vnanje zadeve.

Nov turški veleposlanik v Rimu.

Rim, 18. januarja. Kralj Viktor Emanuel je včeraj sprejel v avdienci novega turškega veleposlanika Hakki-beja, ki mu je izročil poverilne listine.

Srbija se potolaži.

Berolin, 18. januarja. »Nordd. Allgem. Ztg.« izraža upanje, da se bodo strasti Srbov pomirile, ko vidijo, da njihovi zahtev po teritorialnih kompenzacijah ne podpira nobena vplivna vevlast.

Dogodki na Češkem

Petstoletnica Kutnohorskega odloka.

Praga, 18. januarja. Včeraj je zlata Praga praznovala znamenit dogodek. Petsto let je, kar je kralj Vaclav podpisal Kutnohorski dekret in z njim zagotovil Čehom na prvi univerzi na današnjih avstrijskih tleh odločujočo premoč. Že 61. leto je cvetela takrat praška univerza, ki jo je ustanovil Karol IV. Spočetka so imeli na njej Nemci veliko moč. Mnogo profesorjev je bilo Nemcev in pri vseh avtonomnih vseučiliških vprašanjih, pri volitvah vseučiliških dostojanstvenikov in uradnikov, pri izpitih in v sodnem postopanju so skoroda odločevali »Nemci takozvanega svetega rimskega cesarstva« in Romani, živeli na njegovem ozemlju. Ta »narodnost« je oddajala dva glasa, Čehi enega, Poljaki tudi en glas.

Pa že leta 1390. so bile razmere bistveno drugačne. Češka znanstvena književnost je slavno premagala tujstvo in češki učitelji so zasedli najnamenitejše stolice. Kralj Vaclav je torej le računal z dejanskimi razmerami, ko je s Kutnohorskim dekretom tudi formalno dal Čehom tiste pravice, ki so si jih tekom zgodovinskega razvoja s poštenim trudom bili priborili. Čehi so dobili tri glasove, — vsem tujim narodnostim je ostal le en glas. Praška univerza je postala češka, Nemci in precej Romanov pa so se preselili v Lipsko, kjer so ustanovili novo vseučilišče.

Petstoletnico tega znamenitega dogodka so včeraj slovesno obhajali v mestni hiši stare Prage. K slavnosti je prišlo iz Pariza odposlanstvo francoskega dijaštva, udeležil se je tudi francoski konzul Colomiès. Navzoč je bil ves mestni svet z županom dr. Grošem na čelu in mnogo zastopnikov čeških mest, med njimi župan Kutnohorski Macháček. Francoske goste je pozdravil v francoskem jeziku bivši župan dr. Polipny, ki je slavil ozke prijateljske zveze med obema narodoma. Rektor češke univerze, prof. Hejrovsky, je naglašal dejstvo, da je imenovani dekret pred 500 leti praško vseučilišče očistil tujih elementov. Rektor češke tehnike, prof. Bertl, je primerjal takratne razmere s sedanjimi, ko zopet iziziva tuje burševstvo v češki Pragi, in vprašal, se bo-li tudi zdaj dobilo »očetovsko srce«, ki od češkega naroda odvrne krivico, ki se mu godi. Župan dr. Groš je izvajal, da se mora, kakor takrat, tudi sedaj ves narod zavzeti za nerazdeljivost dežel češke kroge in stremeti za tem, da bo priznan kot opravičen dedič slavni pradedov, da se mora boriti ne le za enakopravnost, marveč tudi za predpravitve češkega jezika. Veličasten koral je zaključil slavnost, po kateri so Čehi francoskim gostom prirejali prisrčne ovacije. Še-le pred hotelom »Nadvojvoda Štefan«, kjer so gostje ložirali, so utihnili klici: »Na zdar!« in »Vive la France!«.

Nemški burši tepeni.

Včeraj dopoldne so si nemški burši izbrali pač neprimeren in za njih neugoden trenutek, ko so šli s svojimi čepicami in frankfurtarskimi trakovi »bumlat« in izživat na Prikope. Dasi jih je ščitil kordon policije peš in na konjih, so prišli posamezniki vendar v neljub dotik s češkimi pestmi in palicami. Tisočglava množica je tupatam prodrla verigo varstvenih organov, potisnila nemške dijake k zidu, jih pretepla in opljuvala. Kakih deset Karolinčev je bilo tepenih. Okrog poldne sta prišli na zahtevo nemških poslancev dve stotniji orožnikov, ki sta z velikim trudom potisnili Čeha v stranske ulice ter Prikope — očistili. Nekaj Čehov je bilo pri tem aretiranih. Hujše nesreče se ni zgodilo. Steljali niso, in ob eni uri popoldne so bili Prikopi zopet odprti prometu.

SOMIŠLJENIKI! SOMIŠLJENICE!

Zahtevajte v vseh prodajalnicah in tobakarnah vžgalice »Slovenske krščanske socialne zveze«. »V korist obmejnim Slovincem!« Kupujte te naše vžgalice!

Kranjski deželni zbor.**ZAVOD ZA POSPEŠEVANJE OBRTA NA KRANJSKEM.**

Dr. Žitnik.

poroča v imenu obrtnega odseka o nujnem predlogu poslanca Jakliča, Žitnika in tovarišev o ustanovitvi zavoda za pospeševanje obrta na Kranjskem s sedežem v Ljubljani. Vsled sklepa deželnega zbora v seji dne 12. maja 1899 je bila ustanovljena deželna obrtna komisija z nalogo, da uredi v Ljubljani zavod za pospeševanje obrta na Kranjskem. Ta komisija je z dopisom z dne 2. novembra 1900 povabila trgovsko in obrtniško zbornico, naj v smislu akcije c. kr. trgovskega ministrstva sodeluje pri ustanovitvi zavoda. Odsek deželne obrtne komisije ter trg. in obrt. zbornica sta izdelala organizacijsko ustanovilo za ta zavod ter sestavila proračun za osnovo zavoda. To organizacijsko ustanovilo, ki ga je c. kr. trg. ministerstvo v sporazumu z naučnim ministerstvom odobrilo l. 1907, je sestavljeno po vzorcu statutom takih zavodov v drugih deželah. Giasom tega ustanovila je:

§ 1. Namen obrtnopospeševalnega urada:

»Delovanje zavoda se ima raztegniti na to-le polje:

1. Seznanjati mu je obrtnike z vsakočasnimi tehničnimi izboljški strojev in orodja za njihove stroje;
2. pospeševati tehnično in trgovsko izobrazbo obrtnikov s poukom, zlasti tudi med njimi razširjati znanje novih preizkušnih proizvodnih načinov;
3. posredovati med obrtniki in na pospeševanje obrta merečimi akcijami, izproženimi po poklicanih činiteljih;
4. posredovati med obrtniki in proizvajalci motorjev, strojev in orodja kakor tudi dobavitelje surovin in poluizdelkov;
5. da ti strokovna pojasnila ter moralno in drugače pomagati kakor v pospeševanje tehničnega napredka v obrtnem proizvodjanju, tako tudi v vseh na pristoju izrecno naglašati »domača industrija«, voljni združbi temelječih činov samopomoči, v kolikor se nanašajo na produkcijo.

Samo ob sebi je umevno, da spada v delokrog tega zavoda tudi pospeševanje »domače industrije« kakor so: Slamnikarstvo, sitarstvo, izdelovanje lončenih posod, pletarstvo itd. Zato naj se v ustanovilo izrecno naglašati tudi »domača industrija«.

§ 2. Sredstva.

Sredstva v dosegu teh namenov so med drugim:

1. prireditve razstav motorjev, strojev, orodja, najvažnejših surovin in poluizdelkov, v zvezi s preizkušnjo in presojo teh predmetov glede na njih tehnično in gospodarsko ugodnost;
2. prireditve strokovno-obrtnih in trgovskih tečajev za mojstre in pomočnike na Kranjskem;
3. prireditve razstav v zmislu akcije v pospeševanje obrta (zlasti specialnih razstav tehničnih delovnih pripomočkov in vajenskih del); dalje pospeševanje takih razstav in udeležba na v take namene po drugih činiteljih prirejenih razstavah;
4. prireditve predavanj, ki se nanašajo na naloge zavoda;
5. osnova knjižnice in čitalnice;
6. vzdrževanje stalne pisarne za strokovne nasvete v vseh vprašanih zadevah, delokrog zavoda, kakor tudi za posredovanje v primerih, navedenih v § 1. pod točko 3. in 4.; zlasti pa
7. vzdrževanje nepretrgane dotike z obrtnim pospeševalnim uradom c. kr. ministrstva za javna dela v vzajemno podporo pri pospeševanju obrta.

§ 3. Uprava zavoda.

Po tem ustanovilo bi zavod upravljal kuratorij ali obrtni svet, v katerem bi bili:

1. Trije zastopniki c. kr. ministrstva za javna dela, oziroma njegovega obrtnega urada;
2. štirje zastopniki deželnega odbora kranjskega;
3. trije zastopniki mestne občine Ljubljanske;
4. štirje zastopniki trg. in obrt. zbornice za Kranjsko;
5. tajnik trg. in obrtniške zbornice, ki naj bi bil obenem tajnik kuratorija;
6. vodja zavoda, ki pa naj bi imel le posvetovalen glas.

Ta paragraf ustanovila je bil sestavljen na podlagi mnenja, da ustanovi zavod trg. in obrt. zbornica, katera je doslej tudi vodila večino vse priprave. Trg. in obrt. zbornica pa se je sama prepričala, kakor izjavila v svojem tiskovnem poročilu, da bi sama ne mogla osnovati in vzdrževati takega zavoda, marveč morajo večji del stroškov prispevati drugi činitelji, katerim se mora dovoliti tudi prispevek primerno število zastopnikov v kuratoriju. In

to je v prvi vrsti dežela, ki bode tudi največ prispevala.

Obrtni odsek je torej mnenja, da namen zavoda, ki ga opisuje ustanovilo, navedena sredstva, delokrog kuratorija in naštetih virov v pokritje stroškov, v glavnem odgovarjajo sedanjim razmeram v deželi, nikakor pa ne sestava kuratorija ali obrtnega sveta. Število zastopnikov v kuratoriju se mora v primernem razmerju porazdeliti na one činitelje, ki bodo prispevali za ustanovitev in vzdrževanje zavoda.

Mi pa danes ne vemo, koliko bode država, odnosno c. kr. ministerstvo za javna dela prispevalo. V dopisu drž. pospeševalnega urada na Dunaju z dne 18. apr. 1907 je za vzdrževanje zavoda obljubljenih le 5000 K na leto. Prepričan pa sem, da bode vlada zvišala ta prispevek, ki pa danes ni še določen.

Občinski svet ljubljanski je sklenil v svoji javni seji dne 5. maja 1908, da za ustanovitev zavoda prispeva 3000 kron, katerih prvo polovico (1500 K) mestna blagajna izplača l. aprila 1909, drugo polovico l. novembra. Od l. 1910 nadalje pa hoče mestna občina v to svrhu prispevati reden prispevek letnih 1000 K, ki se bode izplačal v enakih polletnih rokih dne 1. aprila in 1. novembra vsakega leta.

Trgovinska in obrtniška zbornica pa je sklenila v svoji plenarni seji dne 12. avgusta 1908, da bode »za osnovo in vzdrževanje zavoda prvo leto obstoja zavoda prispevala do najvišjega zneska 2000 K in sicer ne glede na to, katero leto se ustanovi zavod.«

Trgovinska in obrtniška zbornica pa je za osnovo in prvo leto obstoja proračunila na 24.300 do 25.000 K. Ta proračun pa se ozira le na najpotrebnejše izdatke za uradno osebje, prostore, opravo, kurjavo, svečavo, predavanja, poučne tečaje, razstave, potne stroške, zbirke itd.

V pokritje teh stroškov je upati, da bode država prispevala v taki izmeri, kakor prispeva zavodom v drugih kronavinah, torej vsaj tretjino vseh prispevkov. Doslej je država le neznatno podpirala in pospeševala obrt v naši deželi iz kredita, ki ga ima vsako leto na razpolago v drž. proračunu. Glavni vzrok je pač ta, ker nimamo še obrtnopospeševalnega urada, ki bi posredoval pri vladi za potrebne podpore. Zato upamo, da bode država vsaj za ustanovitev zavoda prvo leto prispevala 10.000 K in zagotovila tudi za vzdrževanje zavoda izdaten letni prispevek.

Iz teh kratkih pojasnil je jasno, da obrtni odsek ni mogel in tudi ni smel. dež. odboru vezati rok glede na setavo kuratorija. Ker bode ta zavod deželni, naj tudi deželni odbor v sporazumu z udeleženiimi faktorji določi število zastopnikov v kuratoriju. Naravno in tudi namenu zavoda primerno je, da vlada, dežela, mestna občina in obrtniška zbornica pri izvolitvi zastopnikov niso omejene na krog svojih članov. To se pravi: Te korporacije naj po možnosti izberejo več zastopnikov v kuratoriju (obrotnem svetu) iz vrst praktičnih in večjih obrtnikov, kateri bodo imeli priliko dajati zavodu nasvete. Zavod je namenjen v pospeševanje obrta, torej morajo tudi obrtniki sami po svojih večšakih imeti v strokovnih vprašanjih primerno besedo, da ne ustvarimo novega birokratskega urada.

Zatorej bode le v korist zavodu in v prosep obrtnikom, ako bodo že našete štiri korporacije, v prvi vrsti deželni odbor, po enega zastopnika izbrale tudi iz raznih obrtniških društev, ki že obstojé ali se bodo še osnovala. Tako opozarjam na društvo obrtniških mojstrov v Ljubljani, obrtniško obrambeno društvo, deželno zvezo obrtniških zadrug itd. To vse pa naj uredi deželni odbor, ki naj zasliši mnenja ostalih treh korporacij. Opozarjam še na določbo v § 5. ustanovila, ki navaja, da se pokrijejo stroški zavoda tudi s prispevki drugih kranjskih občin in javnih činiteljev. Ako katera občina, društvo ali javni zavod prispeva na leto vsaj 1000 K, naj dobi tudi enega zastopnika v kuratoriju, kakor je drugod običajno. V tem oziru more kuratorij vsak čas v dogovoru z vlado izpremeniti ali izpopolniti organizacijsko ustanovilo.

§ 4. Delokrog kuratorija.

Delokrogu kuratorija pripada:

- a) izvršitev zavodovih nalog;
- b) finančna in tehnična uprava zavoda in oskrbitev potrebnih sredstev;
- c) sestava, oziroma prememba in izpopolnitev posebnih službenih instrukcij in poslovnega reda s pridržkom odobritve po c. kr. ministrstvu za javna dela;
- d) sestava proračuna in proračunskega zaključka;

- e) nastavev, nadzorstvo in odpustitev uradnikov in uslužbencev zavoda;
- f) morebitne premembe in izpopolnitve organizacijskega ustanovila s pridržkom odobritve po c. kr. ministrstvu za javna dela.

§ 5. Pokritje stroškov.

Stroški zavoda se pokrijejo;

- a) s stano letno podporo c. kr. ministrstva za javna dela;
- b) s stalnimi letnimi prispevki dežele, trgovske in obrtniške zbornice, mestne občine ljubljanske in eventualno drugih kranjskih občin;
- c) s prispevki drugih javnih in zasebnih činiteljev;
- d) z dohodki zavoda.

Hkoncu še omenim, da je sklenil deželni zbor v seji dne 3. decembra 1887, kakor čitam v poročilu trgovske in obrtn. zbornice, osnovati kranjski obrtni muzej. Za ta obrtni muzej, ki naj bi se pred vsem oziral na umetno obrt, je država doslej deželi v letnih prispevkih že izplačala vsoto, ki z obrestmi danes presega znesek 100 veznost, da osnuje obrtni muzej, oziroma obrtni oddelek v deželnem muzeju. Ker pa v Rudolfinumu ne bode mogoče najti dovolj prostora za obrtni muzej, treba bode misliti na posebno zgradbo za obširni muzej, kjer naj bi bil pozneje nastanjen tudi zavod za pospeševanje obrta.

Z ozirom na ta pojasnila predlaga obrtni odsek:

Visoki deželni zbor skleni:

1. V Ljubljani se ustanovi deželni zavod za pospeševanje obrta.
2. Za priprave in ustanovitev tega zavoda se dovoli že za tekoče leto deželnemu odboru kredit do 10.000 K iz deželnih sredstev.
3. Deželnemu odboru se naroča, da
 - a) od c. kr. ministrstva za javna dela izposluje čim najvišjo podporo za ustanovitvev zavoda in redni letni prispevek;
 - b) določi za vzdrževanje zavoda primeren letni deželni prispevek;
 - c) prenegredi sporazumno z udeleženiimi činitelji § 3. od c. kr. trgovskega ministrstva že odobrenega organizacijskega ustanovila glede na setavo kuratorija (obrotnega sveta), v katerem naj dobi deželni odbor deželnim prispevkom primerno število zastopnikov, in tako izpremenjeno org. ustanovilo v prihodnjem zasedanju deželnemu zboru predloži v odobrenje;
 - d) preskrbi večšega vodjo zavodu, pisarno ter v smislu sklepa dež. zbora z dne 3. decembra 1887 primerne prostore za deželni obrtni muzej, kjer naj bi bil, ako mogoče, nastanjen tudi obrtnopospeševalni urad;
4. o tem (točka 3) poroča deželnemu zboru v bodočem zasedanju.

Baron Schwegel pojasni, da država prispeva letnih 10.000 kron v prvi vrsti za organizacijo deželnega muzeja, ne pa za obrtni muzej, kakor naglašajo poročilo trgovske in obrtniške zbornice.

Poslanec dr. Triller utemelji naslednjo resolucijo: 1. Za nujno in neodložno potrebo se smatra ustanovitev c. kr. obrtnega sodišča za Ljubljano in okolico. 2. Visoka c. kr. deželna vlada se pozivlja, da ustanovitev tega sodišča kar najbolj mogoče pospeši.

Poslanec dr. Krek opozarja, da je že bivši poslanec g. Andrej Kalan v seji dne 18. aprila 1899 v zbornici sprožil vprašanje obrtnih sodišč. Sprejeta je bila resolucija, katera se glasi: »Visoka vlada se pozivlja, da se ustanove v naši kronovini potrebna obrtna sodišča v smislu zakona z dne 27. novembra 1896 (drž. zak. šte. 218).«

Zbornica nato soglasno odobri vse predloge obrtnega odseka in resoluciji dr. Trillerja ter dr. Kreka.

Prispevki za ceste.

Poslanec Poganičnik poroča v imenu finančnega odseka o nujnem predlogu dr. Lampeta in tovarišev ter predlaga:

Visoki deželni zbor skleni:

»Deželni odbor se pooblašča, da sme za posebno nujne novogradnje, preložitve in korekture deželnih, okrajnih in občinskih cest in na njih se nahajajočih objektov (mostov itd.), za katere so načrti in proračuni že izdelani in od deželnega stavbnega urada pregledani, brez prejšnjega posebnega dovoljenja deželnega zbora deželni prispevek k tem zgradbam dovoliti in po napredku dela tudi izplačati, vendar pa le pod pogojem, da je ostali del potrebščine v vsakem slučaju pred oddajo dotične zgradbe popolnoma pokrit.

Deželni prispevki ne smejo za deželne ceste 50%, za okrajne in občinske ceste pa 33% skupne potrebščine presegati.

V ta namen sme deželni odbor porabljati zaklad, ki je ustanovljen z zakonom

o zadevi najetja deželnega posojila do 10 milijonov kron in sme osobito v § 1 tega zakona sklenjeno posojilo v to svrhu po potrebi realizovati.«

× × ×

Iz tehniških razlogov smo prisiljeni, da prekinemo podrobno poročilo o kranjskem deželnem zboru. Rešil je deželni zbor razne cestne in občinske zadeve.

Sprejeta je bila na to postava, s katero se prenegreja § 1. postave z dne 20. decembra 1884 tako, da morajo vsako leto plačevati tri odstotke v korist gasilnih straž in v podporo v službi ponesrečenih gasilcev ter njih ostalih zavarovalnice.

Poslanec Pirc je umaknil svoj nujni predlog radi dobave krme iz državnih prispevkov.

Sedanje deželnozbornsko zasedanje je zaključila zgodovinska razprava o nujnem predlogu poslanca dr. Kreka glede na aneksijo Bosne in Hercegovine. Utemeljeval ga je dr. Krek, ki je ob tej priliki obrazložil stališče naše stranke glede na trilateralizem in z ozirom na balkansko vprašanje. Odbil je ob enem napade judovske nemške žurnalistike na Srbe. Svoj govor je končal s stavkom: Kakor je zaklical rajni oče sedanjega mažarskega ministra Kossutha l. 1848, kje je Hrvaška, jaz je ne morem najti, pridejo še časi, če bomo pogledali Jugoslovani na zemljevid, bomo rekli: »Kje je Mažarska, jaz jo ne morem najti.« Krekov govor objavimo dobesedno. Po dr. Krekovem govoru odbija dr. Triller sumničenje, da bi bila narodna napredna stranka veleizdajalska. Pozdravlja aneksijo. V temeljitem govoru se peča na to dr. Susteršič o aneksiji Bosne in Hercegovine. Načelnik S. L. S. v svojem govoru razmotri vsa pereča vprašanja domače in zunanje politike. Ekselencia baron Schwegel poda na to nekaj dragoce-nih zgodovinskih podatkov iz berolinskega kongresa, ki so temvažnejši, ker ni več javna tajnost, da je po svoji spretnosti ravno baron Schwegel pridobil Avstriji Bosno in Hercegovino. Schwegel je izjavil, da ni za trilateralizem. Predlagal je resolucijo, naj Ogrska vrne Kranjski Zumberak in Marindol. Dr. Tavčar pozdravlja aneksijo, boji se pa, da ne pride Avstrija pod nemški vpliv. V krasnem končnem govoru dr. Krek zaključil razpravo. Dr. Krekov nujen predlog kakor tudi Schweglova resolucija sta bili odkazani ustavnemu odboru, nakar baron Schwarz odloži zasedanje, pohvali deželni zbor za marljivo delo in obljubi, da bo vlada podpirala deželni odbor v postavodajalnem delu.

Pomoč živinorejcem.

Kakor smo že poročali, je dovolilo poljedelsko ministerstvo na pritisk naših poslancev še 100.000 K za nabavo krmil našim živinorejcem, tako da znaša cela podpora 600.000 K. Toliko ni dobila nobena druga dežela in lahko rečemo, da še nikoli ni prišla toliko vsota naenkrat v Kranjsko deželo v korist kmetijstva. Od te vsote je na razpolago še 340.000 K.

Pri deželnih vladi se je včeraj vršilo posvetovanje, po katerem ključu in na kak način se naj razdeli ta podpora. Predsedoval je deželni predsednik baron Schwarz, od deželne vlade sta bila navzoča dvorni svetnik grof Chorinsky in vladni svetnik Laschan, dalje poslanci Povše, dr. Lampe, Dular, dr. Pegan, Mandelj in gospod Škrbinc od »Gospodarske Zveze«.

Zaprošene so zopet ogromne množine krmil, namreč 45.899 q sena, 17.298 q otrobov, 1019 q lanenih tropin, 2148 q koruze, dalje oves, sol, slama, klajno apno in pesa. Sklenjeno je bilo: Zaprošene množine otrobov, lanenih tropin in koruze se oddajo v polni množini, kakor so zahtevane. Kolikor zmanjka potem pri državni podpori, se odtegne pri senu, tako da bo potem mogoče od sena oddati le polovico zaprošene množine.

Tudi sedaj se zastoj ne da nič. Cene so nastavljenе tako:

Otrobi q po 7 K, lanene tropine po 10 K, koruza po 10 K, seno po 5 K.

Rok za prošnje je zaključen in na naslednje prošnje se več ne bo mogoče ozirati.

Dobava se bo vršila na ta način:

Obračun se vrši pri posojilnicah, ker drugače ni mogoče redno izvesti cele akcije. Samo tam, kjer posojilnic ni, bodo morali župani razdeliti krmila in prevzeti inkaso.

Krmila dobe samo oni, ki so se oglašili pravičnim potom po županstvih. Kdor se pri županstvu ni oglašil, ne pride v poštev. Ti naj grede zdaj k posojilnici in naj tam podpišejo, da prevzamejo in plačajo

toliko blaga, kolikor so ga priglasili. To ni nobena prošnja, ampak le zaveza za gotovo plačilo. Plača se pri posojilnici, ki obračuna z »Gospodarsko Zvezo«, ta pa obračuna z vlado. Državna podpora se porabi za pokritje razlike med nakupno ceno krmil in med nižano ceno, po kateri se oddajo krmila kmetovalcem.

Naj se to priglašanje pri posojilnicah izvrši čim najhitreje! Posojilnice naj takoj odpošljejo »Gospodarski Zvezi« svoje liste. Preskrbljeno je zdaj, ko ima vso dobavo v rokah »Gospodarska Zveza«, da se bo cela akcija izvršila redno, nemoteno in kar najhitreje!

Pozor! Čitaj! Pozor!
Pakraške želodčne kapljice.

Staro slovit, izvrstno delujoče sredstvo pri boleznih v želodcu in črevih, osobito se priporoča pri zaprtju in nerednem odvajanju, pehanju, kongestiji, pomanjkanju teka krčih itd. Nedosežno sredstvo za uzdržanje dobrega prebavanja 3314 10 6

Delovanje izvrstno, vseh »lguren. Cena je za 12 steklenic (1 dvanaestorica) 5 K franko na vsako pošto po povzetju ali če se pošlje denar naprej. Manj kot 12 steklenic se ne pošilja. Prosimo, da se naroča naravnost od

P. JURIŠIČA, lekarnarja
v Pakracu št. 65 (Slavonija,)

Vinske sode

nekaj skoro novih, dobrih in močnih, od 600 do 1000 litrov **proda po nizki ceni. Dobe se tudi sodi od 15 do 20 hektolitrov.** 6 3

FRAN CASCIO
Šelenburgove ulice št. 6.

Josip Maljavac
3428 v Roču, Istra 10-8

ima na prodaj
**do 50 hektolitrov do-
rega, zdravega**

belega vina

Kdor želi kupiti, mu ga pošlje po 22 K franko vse postaje Kranjske.

Smrekove storže
po najvišjih cenah kupuje
tvrdka **BRATA POLLAK, LJUBLJANA.**

108 2-2

Veliko zalogo absolutno zjamčenega prístnega vina, 1097

priporočano opetovano od knezoškof. ordinarijata ljubljanskega p. n. vlč. gg. župnikom za mašna vina, ima **Kmetijsko društvo v Vipavi.** — Izborna kvaliteta: letošnje belo mašno vino od 30—40 K. Sortirano vino rizling, beli burgundec, silvanec in zelen od 40—55 K, črni »Karminet« po 55 K, postavljeno v Postojno ali Ajdovščino. — Izpod 56 litrov se ne oddaja; na debelo po dogovoru ceneje. — Stara desertna vina v buteljkah po 1 do 1-20 K, vinski kis po 30 K in tropinsko žganje po 2 K liter.

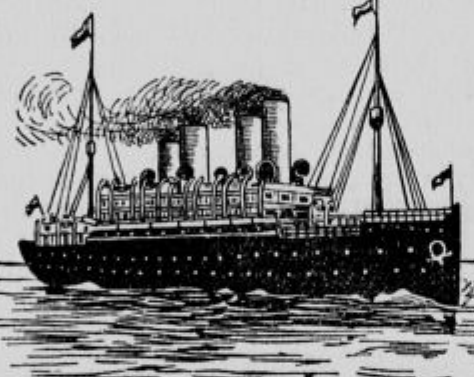
Prevara izključena, ker je klet pod nadzorstvom dekana vipavskega.

Za zadrage in večje množine izjemne cene. — Za obilne naročbe se priporoča **Kmetijsko društvo v Vipavi.**

Prva slovenska modna : trgovina za gospode :
Engelbert Skušek

Ljubljana, Mestni trg št. 19
se najtopleje priporoča

2710

Kdor hoče varno, mirno in hitro **v AMERIKO**

potovati, naj se obrne na od visoke c. kr. deželne vlade potrjenega glavnega zastopnika 1619 26

Fr. Seunig, Ljubljana
Kolodvorske ulice šte. 28.

Odprava potnikov samo z najnovejšimi parniki **velikani:**

Kaiserin Auguste Victoria	nosj	25.000 ton
Amerika		24.000 "
President Lincoln		20.000 "
President Grant		20.000 "

Voznja **Ljubljana-Hamburg** traja z na novo uvedenimi direktnimi voznimi kartami, brez vsake menjave, okroglo samo 1 dneva ter ima potnik pravico **porabe** brzovlakov po celi črti od avstrijske meje (Eger) naprej.

147 1-1

Oklic A 10./8 25

s katerim se sklicujejo sodišču neznani dediči.

C. kr. okrajno sodišče v Logatcu naznanja, da je umrl dne 28. septembra 1908 **Andrej Rupnik**, bivši posestnik v **Hotedršču**, sin **Jurja** in **Ure Rupnik** roj. **Albreht** doma iz **Potoka**, ne zapustivši nikake naredbe poslednje volje.

Ker je temu sodišču neznano, ali in katerim osebam gre do njegove zapuščine kaka dedinska pravica, se pozivljajo vsi tisti, kateri nameravajo iz kateregakoli pravnega naslova zahtevati zapuščino za se, da naj napovedo svojo dedinsko pravico v enem letu od spodaj imenovanega dne, pri podpisnem sodišču in se zglase izkazavši svojo pravico za dediče, ker bi se sicer zapuščina, kateri se je med tem postavil za skrbnika gospod **Janez Šemrov** posestnik iz **Hotedrščice** obravnavala z onimi, ki se zglase za dediče in izkažejo naslov svoje dedinske pravice, ter se jim prisodila, dočim bi zasegla nenastopljene del zapuščine, ali če bi se nikdo ne zglasil za dediča, celo zapuščino država kot brezdedično.

C. kr. okrajno sodišče v Logatcu, oddelek I.
dne 9. januarja 1909.

146 1-1

Oklic A 125/8 5

s katerim se sklicujejo zapuščinski upniki.

K c. kr. okrajnemu sodišču v Logatec, oddelek I., naj vsi tisti, katerim gre kot upnikom kaka terjatev do zapuščine dne 9. decembra 1908 umrlega **Jožefa Korče** posestnika iz **Hotedrščice št. 1**, ne zapustivšega nobene naredbe poslednje volje pridajo zaradi napovedi in dokaza svojih zahtev

dne 30. januarja 1909 dopoldne ob 9. uri

ali pa naj do tega časa vložijo pismo svojo prošnjo, ker ne bi sicer imeli upniki do te zapuščine, če bi vsled plačila napovedanih terjatev pošla nikake nadalnje pravice, razun v kolikor jim pristojna kaka zastavna pravica.

C. kr. okrajno sodišče v Logatec, oddelek I.
dne 5. januarja 1909.

Ustna voda „Euodin“ Specialiteta za **kadilce.**

3265 Glavna zaloga: (7)
Lekarna **Ub. pl. Trnkozcy** v Ljubljani.

Proda se hiša

iz proste roke v zelo ugodnem kraju, pripravna za obrt ali trgovino v **Škofji Loki 97**, Poizve se ravnotam. 104 3-2

Ustanovljena leta 1882. Telefon šte. 185

Poslne hranilnice račun šte. 828.405. Ustanovljena leta 1882.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice
registrovana zadruga z neomejeno zavezo
v lastnem zadržnem domu v **Ljubljani** na Dunajski cesti šte. 18

je imela koncem leta 1908 denarnega prometa nad **K 65,000.000.—**
obrestuje hranilne vloge po 4 1/2 %

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Sprejema tudi vloge na tekoči račun v zvezi s čekovnim prometom in jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog dne 31. decembra 1908 nad **K 17,000.000.—**

Posojuje na zemljišča po 5 1/4 % z 1 1/2 % na amortizacijo ali pa po 5 1/4 % brez amortizacije, na menice po 6 %.

Posojil. sprejema tudi vsak drugi načrt glede amortizovanja dolga.

URADNE URE: vsaki dan od 8.—12. in od 3.—4. izven nedelj in praznikov.

114 52-1

Podružnice Spljet, Celovec - in Trst - - Delniška glavnica - - K 3,000.000 -	Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani Stritarjeve ulice 2 sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter je obrestuje po čistih 1 1/2 % Kupuje in prodaja srečke in vse vrste vrednostnih papirjev po dnevnem kurzu.	Podružnice Spljet, Celovec - in Trst - - Rezervni fond - - K 300.000. -
--	--	---

Dnevne novice.

+ **Alli je župan Hribar zahteval vojaško asistenco?** To vprašanje stoji sedaj v ospredju ljubljanskega javnega mnenja. Odločna trditev barona Schwarza, da je župan dne 19. septembra l. l. izrazil željo po vojaški asistenci, je bila tako točna, pronašana s tako sigurnostjo, da ima na sebi znak verjetnosti. Vse zdaj čaka z napeto pozornostjo na županov odgovor. Želimo, da naj bo tudi ta odgovor jassen in točen, kakor je bila jasna in točna Schwarzova trditev. Če je župan vojaško asistenco res zahteval, naj to odkritosrčno prizna. Seveda se potem postopanje dež. vlade pokaže v drugi luči. Če je župan, ki je načelnik mestne policije, zahteval pomoč vojaštva, je bilo vladi težko mogoče to pomoč odreči, kajti župan je v prvi vrsti odgovoren za javno varnost v mestu. Pripravljeni pa tudi dr. Šusteršiču, ki je v deželnem zboru dejal, da županu ta zahteva, če jo je stavil, ni škodi v hud greh, če se uvažuje velikanska odgovornost, ki jo je takrat nosil in sicer ne samo glede na javno varnost, marveč tudi z ozirom na avtonomijo mestne občine. Župan je moral dokazati, da vrši svojo dolžnost v polnem obsegu nepristransko. Pomisliti je treba, da so Nemci javno zahtevali posebne odredbe proti ljubljanski avtonomiji.

+ **Lažljivo poročanje.** Nekateri nemški listi priobčujejo poročila iz Ljubljane, glasom katerega bi bil dr. Šusteršič v petkovski deželni zbor dejal, da sta župan Hribar in baron Schwarz kriva septemberskih dogodkov. Iz našega obširnega poročila o dr. Šusteršičevem govoru, lahko vsakdo razvidi, kako lažljivo je to poročilo. Dr. Šusteršič je v svojem govoru bistveno le grajal, da na dan 18. septembra ni bilo zadostnih varnostnih odredb po demonstracijsnem shodu in je rekel, da je bila zmota župana Hribarja in barona Schwarza, ko sta mislila, da bo zadoščala tisti večer mestna policija za vzdrževanje reda. To je pa bistveno vse kaj drugega, kakor to, kar so poročali razni nemški listi (n. pr. »Grazer Tagespost«), in deloma tudi »Slov. Narod«. Izreči svoje mnenje o primernosti ali neprimernosti kake odredbe je vendar vse kaj drugega, kakor komu pripisovati krivdo na tako žalostnih dogodkih, kakor oni, ki so se vršili meseca septembra. Krivce teh dogodkov je dr. Šusteršič v svojem govoru čisto jasno označil. Rekel je, da krivda za izgrede zadene tiste ljudi, ki so se teh izgrediv udeleževali, toraj tiste, ki so okna pobijali, nikogar drugega. Glede na nedolžne človeške žrtve je pa z vso jasnostjo dokazal, da krivda zadene v polni meri lajtnanta Maierja in njegovo moštvo. S temi ugotovitvami gotovo soglašajo celo ljubljansko prebivalstvo. Najstrožje se pa mora obsojati lažljivo zavijanje resničnih in odkritih dr. Šusteršičevih besed.

+ **V Komendi** je včeraj predaval dr. Krek o političnem položaju in o socialni zavarovalni postavi. Nekaj najetih šnoparjev, cvet liberalne inteligence, je izkušalo govorniku nekaj ugovarjati, seveda so dobili odgovor, kakršnega so zaslužili. Zbor je izrekel zaupnico svojemu poslancu.

+ **Dr. Krek v Brnu.** Moravska češka krščansko-socialna delavska organizacija priredi socialni kurz, na katerem govori 19. t. m. predsednik S. K. S. Z., državni in deželni poslanec dr. Janez Ev. Krek.

+ **Pomožna akcija.** Na izvajanja g. Alojzija Domicelja na protestnem shodu v Zagorju pri St. Petru dne 10. t. m. odgovorja »Gospodarska Zveza«, a ne toliko omenjenemu gospodu, kakor javnosti, sledeče: Krivic, katere je ba je pri pomožni akciji zakrivila dež. vlada, »Gospodarska Zveza« nima povoda zagovarjati, pač pa odgovarja na očitanja, katera se neposredno tičejo razdelitve. Glede »neumnega in nerodnega« postopanja akcije namreč, da se je moralo seno dobaviti iz Nemčije in Laškega, — da bi se bilo dobavalo iz Galicije, je gola laž, — omeniti je le, da je naravnost smešno, iskati pri tako ogromni množini — bilo je razdeliti približno 400 vagonov — po eno dva vagona po Kranjskem, kjer je nota bene pomankanje krme, in cela akcija bi se bila na ta način le zavlačevala. Sicer pa »Gospodarska Zveza« ne smatra kupčijskim tajnostim, če pove gospodu Domicelju, da je kupila tudi na Kranjskem okrog 30 vagonov sena, kateri pa so bili izključno oddani iz postaj Logatec, Postojna in Ljubljana in sicer v najbližje postaje, je torej državna podpora glede voznice najmanj trpela. Da se je pa moralo laško seno v St. Petru in njega okolici razdeljevati, mora pač gospod Domicelj sam uvideti, ali pa je morda tudi njemu neznana ona ominozna »pariteta«, katera je zabavljavec pomožne akcije že toliko težav po-

vzročala. Vendar je treba še omeniti, da se kupi vedno seno franko najbližje postaje, torej ni treba nikjer plačati mnogo voznice. Seveda, o tem gospod Domicelj nima pojma. Da postopa »Gospodarska Zveza« pri razdelitvi »skrajno pristransko«, kar je tudi gospod Domicelj naglašal, je grda neresnica, ker gospodu voditelju tega razdeljevanja še znano ni, katere občine so »liberalne«, katere »klerikalne«, še manj pa, da bi zamogel vedeti, kateri posamezni prosilci pripadajo »liberalni« ali »klerikalni« stranki. Glede tega se pa pri »Gospodarski Zvezi« z nobene strani ni skušalo uplivati. To naj si omenjeni gospod le dobro zapše za ušesa in ne pride naj nam zopet s takimi neopravičenimi trditvami na dan. Vsled teh naših podatkov menimo, smo zadostno dokazali, da v »Slov. Narodu« natisnjena resolucija z onega shoda za nas nima nobenega pomena, saj sestoji na podlagi neresničnih izjav in obrekovanj.

+ **Nov napad na pravice slovenščine v Gradcu.** Znano je, da višje deželno sodišče v Gradcu dosledno prezira v državnih osnovnih zakonih ustanovljeno ravnopravnost slovenščine pred sodiščem. V pravnih, ki se vrše med slovenskimi strankami, je sicer doslej pri prizivnih razpravah poročevalec redno prebral izpodbijano sodbo v celom obsegu, tudi če je bila pisana slovensko. Toda zagrešenim Nemcem je bilo tudi že to preveč. Pri prizivni razpravi o zadevi Franceta Ogrizeka proti Anj Ogrizek zavoljo računa je dne 15. t. m. poročevalec višji sodni svetnik dr. Nemančič hotel utihotapiti v svoj referat namesto slovenske sodbe okrožnega sodišča v Mariboru prav slab prevod. Temu se je takoj odločno uprl zastopnik tožitelja dr. R. Pipuš iz Maribora in zahteval doslovno prečitane slovenske sodbe prvega sodnika. Predsednik senata dr. Walter je menda pozabil, da je prisegel, da bo spoštoval tudi osnovne državne zakone in je skušal zagovarjati dr. Nemančiča. Ker se je pa tožiteljev zastopnik za stvar odločno zavzel, se je moral poročevalec končno vendar udati in prečitati slovensko razsodbo v izvirniku. Torej pozor slovenski odvetniki in poslanci!

+ **Izpraznjena srednješolska mesta.** Društvo slovenskih profesorjev bode odslej dalje priobčevalo po možnosti vsak mesec dvakrat vsa razpisana srednješolska mesta, za katera lahko prosijo vsi slovenski suplenti, izprašani za slov. in nemšč. učni jezik. Številke v oklepajih značijo za kdaj je mesto razpisano in do kdaj velja razpis. termin; samo en datum pove le termin. — Ravnateljska mesta: realka, Gorica (za II. t., 26. I.); gimnazija Mähr.-Neustadt (15. II.); I. gimnazija Černovice (10. II.). — Klasična filologija na gimn. za šolsko leto 1909/10.: Dunaj XIX. (30. I.); Maribor (31. I.); Inomost (31. I.); Asch (14. II.); Ljubno na Št. (31. I.); Freudental (12. II.); Bregnica (15. II.); Dunaj III. (20. II.); Mähr.-Schönberg (20. II.). — Moderna filologija na realkah za šolsko leto 1909/10.: razpisanih je 23 definitivnih mest, kdor bi se za nje zanimal, naj se obrne na društveni odbor. — Zgodovina in zemljepisje na realkah za šolsko leto 1909/10.: Dunaj II. (30. I.); Brno (28. II.); Dunaj IX. (30. I.); Černovice (30. I.). — Matematika in naravoslovje: za šolsko leto 1909/10.: real. gimn., Tešin (20. I.); real. Dunaj IX. (30. I.); real. Warnsdorf (25. I.); II. real. Gradec (31. I.); real. Tropa (25. I.); real. Linz (15. II.). — Prirodoslovna skupina: real. Dunaj VI. (30. I.); gimn. Trg (Feldkirchen) (15. II.). — Risanje za šolsko leto 1909/10. na realkah: Gostopeč (Auspitz) do februarja 1909., Krnov (Jägerndorf) (13. II.); Kuštein (15. II.). — Telovadba: real. Bielitz (I. II.). — Prosilci, ki žele natančnejših podatkov, naj se obrnejo na društveni odbor. V do glednem času se bode potreboval kemik; kdor izmed slovenskih visokošolcev to stroko študira, naj se javi z vsemi potrebnimi podatki odboru profsorskega društva. Klasične in moderne filologije opozarjamo na veliko število razpisanih mest.

+ **Lopovščina.** Nekateri ljudje ne morejo živeti brez političnih lopovščin. Nek tak človek piše v »Notranjcu«, da hoče »klerikalna« stranka vzdržati sedanji vladni sistem na Kranjskem. Za tako pisarjenje ni primernejše besede, kakor je ona, katero smo zapisali na čelu te notice. Sedanji vladni sistem se je vzdrževal, dokler je imela moč na Kranjskem liberalna stranka, pod gospodarstvom S. L. S. na Kranjskem pa postane tak vladni sistem nemogoč! Ravno tako je postal nemogoč na Kranjskem baron Schwarz. Slovenska javnost ve, da je bila zapечатena njegova usoda, ko je »Slovenec« povedal mu, naj gre v penzijo. S sedanjim vladnim sistemom na Kranjskem bomo opravili tako korenito, kakor smo opravili z »Notranjčevimi« političnimi otročarijami na Notranjskem.

+ **Občina Adlešiče in občina Trbuče** ste poslali na »Narodno zvezo« petico za slovensko vseučilišče v Ljubljani.

+ **Kanonično umeščen** je bil dames na župnijo Prem tamošnji župni upravitelj č. g. Martin Škerjanec.

š. Č. g. Fran Bratušek, provizor pri Svetinjah, je imenovan župnikom istotam. Čestitamo!

— **Prepoved kuhanja žganja iz suhih češpelj.** O tej čudni prepovedi smo že govorili. S tem je naša dežela, v kateri je 5000 žgalnih kotlov pavšaliranih in samo ena tovarna žganja, ki je podvržena konsumni davščini, znatno prizadeta. Prizadeti so pa tudi trgovci, ki so nakupili v ta namen suhih češpelj, porabnih edino v ta namen, zlasti pa kmečki izdelovalci žganja, ki so tudi nakupili že mnogo blaga. Na Kranjskem se porabi na leto 60 vagonov bosanskih češpelj. Zato je namesto posameznih prizadetih, katerih je na stotine, vložila danes trgovska in obrtna zbornica tozadevno prošnjo na finančno ministrstvo, kjer bodo naši poslanci že to sredo posredovali, da se ali prepoved popolnoma prekliche ali pa dovoli daljši rok, v katerem bodo mogli pokuhati že namočene češpelje. Tukajšnje finančno ravnateljstvo je obljubilo, da bo tudi v tej smeri posredovalo.

— **V trnovskem samostanu** je zaspala v Gospodu dne 17. t. m. priljubljena učiteljica, č. sestra Gabrijela Lojk, v 36. letu svoje starosti. Pogreb drage pokojnice bo v torek jutraj. Preblogo učiteljico priporočamo v prijazen spomin in molitev.

+ **Za slovensko vseučilišče.** V Adlešičah se je vršil ljudski shod za slovensko vseučilišče v Ljubljani. Sklical ga je gospod župnik Iv. Šašelj; govoril je domačin jurist g. I. Adlešič o zadnjih dogodkih na dunajskem in graškem vseučilišču, o zgodovini vseučilišča v Ljubljani ter o njega gospodarskem in kulturnem pomenu. Shoda so se udeležili vsi domači gospodarji. Odposlala se je tozadevna resolucija na »Narodno Zvezo« na Dunaj.

— **Protestni shod v Sodražici.** Na Sv. Treh kraljev dan ob pol 5. uri popoldne se je vršil v Sodražici v Štrbenkovi dvorani protestni shod in sicer po § 2. ob prav mnogobrojni udeležbi. Shodu je prisestvoval tudi deželni poslanec gospod Fr. Bartol. Shod je odločno protestiral proti imenovanju tretjega deželnega šolskega nadzornika, zahteval slovensko univerzo v Ljubljani in se zavzel za prihodnjega deželnega predsednika, ki mora biti slovenske narodnosti. Položaj in posamezne točke resolucij, v ravnokar omenjenem smislu sta razjasnila in utemeljevala veče. gospod Fr. Traven in pa g. iur. Jos. Ilc. Resolucije so bile sprejete enoglasno, z ogorčenjem so protestirali volivci in davkoplačevalci velike sodraške občine proti sedanji nemški vladi, zahtevali in prosili poslance S. L. S., da se z vsemi postavnimi sredstvi zavzamejo za zahteve in pravice celokupnega slovenskega naroda.

— **Moč uniforme.** operetna burka v treh dejanjih, spisal Jakob Štoka, uglašbil H. O. Vogrič, so včeraj prvikrat predstavljali na tržaškem slovenskem gledališču.

— **Novi izobraževalni društvi.** Iz Poljčana se nam piše: V nedeljo, dne 10. januarja, se je pri nas ustanovilo izobraževalno društvo, katerega smo tako težko pogrešali. Da je bilo društvo res potrebno, dokazuje to, da je takoj pristopilo 56 članov. Na ustanovnem shodu je govoril g. dr. Hohnjec iz Maribora kot odposlanec S. K. S. Z. o namenu in pomenu izobraževalnih društev. Novo društvo je pristopilo takoj k S. K. S. Z., ki šteje sedaj že 107 članic. — Od Sv. Eme se nam poroča: Zadnje nedelje se je ustanovilo izobraževalno društvo in ima že 130 udov. Naša organizacija lepo napreduje.

— **Umrl** je v Postojni v starosti 80 let g. Janez Marinčič, dolgoletni pismo- noša.

— **Vojaški begunci.** Od 47. pešpolka, ki je nastavljen v Gorici, je pobegnil čez avstrijsko mejo vojak Rudolf Colmar. Italijanskim karabinerjem se je predstavilo te dni več drugih vojaških beguncev, med njimi eden Slovenec, ba je doma iz Brd, drugi pa Lahi.

— **Poročil** se je 10. t. m. v Novem mestu deželnovladni konceptni praktikant g. Gustav Golia z gđno. Otilijo pl. Fichtenau.

— **Čemu tujke,** kadar imamo za tisti predmet pristno domačo besedo. Lehki, dolgi, spredaj nekoliko navzgor zakrivljeni deski, ki se pritrdijo na podplat ter se z njima jako hitro teče preko debelega in prhkega snega, sem doma slišal imenovati smuči. Ta beseda je v rabi v Laščah, na Blokah, v Ložu, pa bržkone tudi v Cerknici. To je popolnoma taka priprava, kakršno imajo smučarji ali kakor se

navadno v Ljubljani čuje, skivači. Beseda smuči je ženskega spola in se rabi navadno v množini. Sklanja se po zgledu gos-i, torej mn. orod. s smučmi. Lepe, pristne besede imamo, pa rabimo tujke, kar je žalostno dejstvo, kako malo poznamo mi slovenščino. Naš jezik je bogat, le mi smo revni na besedah. Proč z besedami »ski« in »skivači«, odslej poznamo le »smuč« in »smučarje«.

Izpred sodišča.

Kako se je sodilo demonstrante v Novem mestu.

Kakor smo že svoječasno poročali, je okrajno glavarstvo v Novem mestu »demonstrante« prav občutno kaznovalo. Značino je, da je vodil obravnavo najmlajši uradnik — konceptni praktikant Gustav Golia, ki ima komaj par mesecev prakse za sabo. Kaj bi bilo, če bi pri sodnji sodil kak praktikant ali avskultant in to še v tako mali kazenski zadevi. Zadeva pa, katero je sodil praktikant Golia brez vodstva ali nadzorstva, nikakor ni malenkostna. Čez tri mesece se je zaslišavalo pri glavarstvu in okrožni sodnji in napisalo se je več kakor pri treh porotnih obravnavah. Seveda je tudi razsodba izpadla tako, kakor jo more izreči le mlad, neizkušen praktikant brez prakse. — Pristov je bil obsojen na dva dni zapora, ker je parkrat zavpil »živio«, kar sam prizna. Delavec Avžin na en dan zapora, ker je zavpil »živio Slovenci«. Zaradi »živio« klicev v popolnoma slovenskem mestu zoporna kazen, se jako čudno čuje. Opozarjamo pristojno oblast na ta slučaj, ki jasno osvetljuje, kaj si pri okrajnem glavarstvu lahko vse dovoli mlad, neizkušen praktikant.

Ljubljanske novice.

lj **Javno predavanje.** Opozarjamo občinstvo na jutrišnje javno predavanje cand. phil. g. Jos. Puntarja, ki se vrši jutri točno ob pol osmih zvečer. Vstop je vsakemu prost.

lj **Meščanski klub** ima jutri (torek) ob osmi uri v »Unionu« v mali dvorani svoj redni večer. Nanj opozarjamo vse člane, njih prijatelje in rodbine.

lj **Mož — Simone** (po romanu Champoloveu) se je uprizoril preteklo soboto na slovenskem odru. Zanimiv, čeprav ne ravno natoren, ampak izumetničen konflikt je osobje brez izjeme jako dobro pogodilo — največje priznanje gre gđč. Winterovi, ki se bo razvila v dovršeno tragedko, ker je inteligentna, talentirana in igra z resnično ljubeznijo. Seveda je bila poleg nje g. Borštnikova v svoji vrsti popolna, kar treba tembolj pohvaliti, ker ji gotovo ni bilo lahko vmisli se v vlogo tajinstvene tete, ki je precej neživljenjski stvar. G. Nučič je bil dober, seveda je tudi vloga bila čisto zanj; pozabiti ne smemo gospoda in gospe Dragutinovič ter ostalih, ki niso imeli na odru preveliko opravka. Gospod Toplak je povsem ugajal.

lj **Smrtna kosa.** Umrl je c. kr. vpokojeni davčni nadinspektor g. Anton Rebek. — Pokopali so včeraj trgovca Avg. Benigarja, ki je umrl v ljubljanski deželni bolnišnici. — Včeraj so pokopali gđno. Pavlo Škerl, ki je umrla v 26. letu svoje starosti. — Umrla sta v Ljubljani Bezlej Anton iz Krakovega, in Loretič Jurij iz Starrega trga pri Kočevju.

lj **Srebrno poroko** sta v četrtek, dne 14. t. m., obhajala v krogu svoje rodbine g. Josip Lavrenčič, blaginjak užitninskega zakupa v Ljubljani in njegova soproga g. Marija rojena Obreza.

lj **Kako se postopa na ljubljanskem trgu.** Tržni komisar Ribnikar nadzoruje ljubljanski trg. Da se neužitna, pokvarjena in poslabšana živila s trga odstranijo, krivci kaznujejo, je prav. Toda zdi se nam da postopanje ni povsem pravilno. Gotovo je, da mleko po zimi ob slabi krmi ima manj maščobe, kakor je je normalno. Pripeti se pa tudi, da pusti kmetica mleko v posodi od večera do jutra stati in še le zjutraj, predno gre v mesto, porazdeli po posodah. Znano je, da se maščoba, ako stoji mleko v posodah, nabira na vrhu in mogoče je, da pri razdeljevanju postane mleka pride v eno posodo več tolšče v drugo manj. Mestni magistrat, kot tržna oblast zahteva pri mleku najmanj 28° tolšče, ako nima mleko te stopnje, se pa kar — izliva na cesto. Magistrat sme zavrniti mleko, ako je maščobe pod 28°, izlivati pa ne sme! To je krivica. Ako se smatra, da je voda v mleku, tedaj z njim v deželno preiskuševališče. S tem se na eni strani odganjajo prodajalci in tudi krivica se utegne delati. Nikdo nima pravice pokončevati živila, ako zahteva lastnik, da se preišče. Preki sod ni tu na mestu. Opozarjamo na sobotno interpelacijo poslanca M. Dimnika.

Odgovorni urednik: **Ivan Štefe.**